

MUTALAN KOULUN TASA-ARVO ja YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

KONKREETTISET TOIMENPITEET

2023-2024 IMAGENDER-hanke (KA210-SCH-D29C3A72); hankkeessa mukana Italia, Kroatia, Suomi ja Ruotsi. Hankkeen tavoitteet edistävät sukupuolten tasa-arvoa ja medialukutaitoa, digitaalisten sisältöjen sekä teknologian käyttöä. Oppilaat toteuttavat valinnaiskurssina. Tuotokset jaetaan kumppanikouluihin ja vanhemmille.

Tavoite 1 Tarjota opettajille ja henkilöstöorganisaatioille, jotka työskentelevät sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien lasten kanssa, työkaluja ja materiaaleja osallistuvien polkujen rakentamiseen nykyaikaiseen mediakasvatukseen

Tavoite 2 Tarjota opettajille ja kasvattajille hyödyllisiä tietoja, taitoja ja kykyjä edistää medialukutaitoa, digitaalista mediaa luokkahuoneessa sukupuolistereotyyppien torjumiseksi.

Tavoite 3 Vahvistaa sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien lasten ja ryhmien luku- ja medialukutaitoa sosioekonomisesti kulttuuritaustasta riippumatta.

Tavoite 4 Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisääminen ottamalla koulut, audiovisuaalialan koulutukseen osallistuvat organisaatiot ja muut mahdolliset sidosryhmät mukaan.

2024-2025 Erilaiset oppijat. Yhteistyötä Joensuun seudun Erilaisten oppijoiden kanssa, Perpe-keskuksen sekä muiden ammattilaistahojen kanssa, jotta saamme ajankohtaista koulutusta erilaisten oppijoiden tukemiseen. Myös vanhemmille mahdollistetaan osallistuminen.

2025-2026 Turvallinen arki. Turvallinen ja viihtyisä kouluympäristö ja vanhan koulurakennuksen kunnioittaminen. Turvallinen ja hyväksytyt olo koulussa, omien vahvuuksien tunnistaminen. Oikeus toteuttaa itseään.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on edistää koulussa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Koulumme kirjaa jo tehdyt toimenpiteet ja selvittää, miten koulu voi edelleen lisätä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koulun toiminnassa. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa ja käydään läpi vuosittain yhdessä henkilöstön ja oppilaiden kanssa.

Mutalan koulun kaikessa toiminnassa korostuu yhteisöllisyys, erilaisuuden hyväksyntä, kiusaamisiin puuttuminen ja syrjinnän ehkäisy. Pidämme tärkeänä koulussamme, että kaikki voivat käydä koulua turvallisessa ympäristössä ja tuntea tulevansa hyväksytyksi riippumatta sukupuolestaan tai seksuaalisesta suuntautumisestaan.

Kiinnitämme Mutalan koulussa suunnitelmallisesti huomioita siihen, miten järjestämme opetuksen, oppimisen eroihin joustavasti, oppimissuoritusten arviointeihin sekä ennaltaehkäistä mahdollista syrjintää sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella.

Yhdenvertaisuudesta puhuessamme tarkoitamme kaikkien ihmisten samanarvoisuutta riippumatta sukupuolesta, iästä, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteistä, perhesuhteista, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai mistään muusta.

Yhdenvertaisuuslain (§ 1) tarkoitus on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Koulumme pyrkii arvioimaan yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassamme ja edistämme mahdollisuuksiemme mukaan yhdenvertaisuuden toteutumista koulussamme.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osa-alueet ja toimenpiteet

Opetushenkilöstön ja oppilaiden yhdenvertaisuusosaaminen

Mutalan koulussa yhdenvertaisuus on osa toimintakulttuuriamme. Pyrimme huomioimaan yhdenvertaisuusteemoja lisäkoulutuksissa ja käsittelemme teemoja vuosittain yhteisissä henkilöstökokouksissa. Harjoitteleminen oppilaiden kanssa eri tavoin tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Autamme oppilaita havaitsemaan kiusaamista, ennakkoluuloja ja syrjintää sekä ohjaamme puuttumaan ja vaikuttamaan epäoikeudenmukaisuuksien poistamiseksi. Koulussamme toteutetaan VERSO-

toimintaa, joka on sovittelukäytäntö, jossa korostuu oppilaiden omakohtainen osallisuus ja aktiivinen toimijuus.

Opetuksen järjestäminen

Opetus järjestetään OPS:n mukaisesti ja järjestämme heti oppilaalle riittävän oppimisen sekä koulunkäynnin tuen tarpeen tultua esille. Huolehdimme, että oppilaiden oikeus maksuttomaan perusopetukseen toteutuu ja he saavat tarvittavat oppimateriaalit, työvälineet ja –aineet sekä oppikirjat. Toteutamme laissa määrätyt oppilashuoltopalvelut. Huolehdimme opintososiaalisten etujen ja palveluiden toteutumisesta.

Arvioinnin yhdenvertaisuus

Arviointi on osa päivittäistä kouluopetusta, joka perustuu valtakunnallisesti, kuntakohtaisesti ja koulukohtaisesti määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Arvioinnin on oltava tasapuolista, jatkuvaa, monipuolista, ohjaavaa eikä se perustu oppilaan sukupuoleen, henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai sukupuoleen liittyviin stereotyyppioihin.

Arviointi perustuu oppilaan yksilölliseen osaamisen tasoon, jonka hän voi osoittaa eri tavoin esim. mahdollisuus osoittaa osaamisensa suullisesti, teknologiaa apuna käyttäen, apuvälineitä tai avustajaa. Lisäksi osaamisen voi osoittaa mm. portfolioilla, esitelmillä, projekteilla, oppimispäiväkirjoilla jne. Tarvittaessa kokeiden tekemiseen annetaan lisää aikaa tai voi hyödyntää oppikirjaa ym. Arvioinnissa huomioimme myös oppilaan kiinnostuneisuuden, yritteliäisyyden sekä aktiivisuuden oppimistilanteissa. Oppimisvaikeudet sekä puutteellinen suomen kielen taito otetaan huomioon arviointi- ja näyttötilanteissa. Koulussamme on yhtenäinen arviointikulttuuri ja oppilailla sekä vanhemmillä on oikeus olla osa arviointia säännöllisesti. Heillä on myös oikeus saada tieto arviointiperusteista, joita on sovellettu oppilasta arvioidessa. Käyttäytymisen arviointi on erikseen ja se ei vaikuta eri oppiaineiden arviointeihin.

Oppimateriaalien yhdenvertaisuus

Tuemme oppilaidemme yhdenvertaista oppimista ja hyvinvointia monipuolisia opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöjä sekä verkostoja käyttäen. Oppimateriaalien valinnassa huomioimme oppilaiden erilaiset oppimisvalmiudet ja pyrimme varmistamaan sukupuolen sekä seksuaalisuuden moninaisuuden esiintymisen niissä. Lisäksi tyttöjen ja poikien esiintyminen eri tehtävissä sekä erilaiset perhemallit sisällöissä. Oppimateriaalit, työvälineet ja –aineet ovat kaikkien saatavilla tasa-arvoisesti.

Opetusmenetelmien yhdenvertaisuus

Käytämme opetuksessa eri ikäkausiin ja erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia vaihtelevia työtapoja. Lähtökohtana opetuksessa on oppilaan valmiudet, tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Tämä mahdollistaa oppilaalle osaamisensa osoittamisen eri tavoin. Edistämme yhdenvertaisuutta kannustamalla oppilaita tutkivaan oppimiseen ja ryhmätyöskentelyn vahvistamiseen.

Toimintakulttuurin yhdenvertaisuus

Tavoitteena on luoda ja ylläpitää toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Mutalan koulussa keskeisenä on kansainvälinen yhteistyö, osallisuus, oppimiskokonaisuudet, vuorovaikutus, positiivinen pedagogiikka, yhteistyö ja laaja-alainen osaaminen. Oppivana yhteisönä pyrimme edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Kodin ja koulun yhteistyö

Mutalan koulussa painotamme kodin ja koulun yhteistyötä ottaen huomioon perheiden moninaisuuden sekä tiedon ja tuen tarpeet. Lähtökohtana yhteistyölle on luottamuksen rakentaminen, tasa-arvoisuus ja kunnioitus. Koulun ja kodin välisessä viestinnässä pyrimme saavuttamaan kaikki huoltajat ja luomaan toimivan kommunikaation perheiden erilaiset tarpeet huomioiden. Näin varmistamme, että vanhemmat pystyvät seuraamaan ja tukemaan lapsensa koulunkäyntiä.

Juhlat ja teemapäivät

Mutalan koulussa pyrimme järjestämään päivänavaukset, teemapäivät, juhlat, retket niin, että kaikilla oppilailla on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua eri sisältöisiin tapahtumiin oppilaiden vakaumus huomioiden. Kodeille tiedotetaan juhlien ja teemapäivien sisällöistä hyvissä ajoin ennen tapahtumaa.

Osallisuus ja päätöksenteko

Koulussamme toimii oppilaskunta ja kummioppilastoiminta. Oppilaat voivat tuoda esille omia näkemyksiään, mielipiteitään ja muutosehdotuksia sekä vaikuttaa kouluyhteisön päätöksentekoon eri tavoin. Oppilailla on myös oikeus oman kehitysvaiheensa mukaisesti osallistua opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristönsä suunnitteluun. Tämä on myös kokemus yhteisöön kuulumisesta. Kaikilla on oikeus tuoda äänensä kuuluville. Oppilaiden osallisuuden kokemuksilla pyrimme syrjäytymisen ehkäisemiseen ja eriarvoisuuden vähentämiseen. Lisäksi tämä lisää kouluviihtyvyyttä ja oppilaiden yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Koulussamme on käytössä Verso-ohjelma. Verso-toiminnassa korostuu oppilaiden omakohtainen osallisuus ja aktiivinen toimijuus. Toiminnan keskiössä on sosiaalisten taitojen oppiminen.

Yhteisöllinen oppilashuolto kokoontuu Mutalan koulussa säännöllisesti ja sen keskeisimpänä tehtävänä on oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen. Kartoitamme kaikkien koulumme oppilaiden kokemukset omasta hyvinvoinnistaan ja luokan tilanteesta vuosittain.

Yksilökohtaisessa oppilashuollossa otetaan huomioon oppilaan omat mielipiteet ja toivomukset häntä koskevissa asioissa ja toimenpiteissä hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Viestintä

Koulun virallinen viestintäalusta on Wilma. Huomioimme yhdenvertaisuuden kaikessa viestinnässämme.

Kieli, kulttuuri ja etninen tausta

Otamme koulussamme huomioon oppilaiden kielelliset valmiudet ja kulttuuritaustan. Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatamme yhteisiä perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Kodin ja koulun yhteistyössä huomioimme erilaiset ajattelu- ja toimintatavat ja näin pyrimme saamaan arkikoulutyöskentelyn toimivaksi. Ohjaamme oppilaita tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Pyrimme vahvistamaan oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja sekä omaa identiteettiä.

Uskonto, vakaumus, elämänkatsomus ja mielipide

Suhtaudumme Mutalan koulussa erilaisiin elämänkatsomuksiin, vakaumuksiin sekä mielipiteisiin kunnioittavasti. Koulun arkityöskentelyssä ja toiminnallamme pyrimme ennalta ehkäisemään konflikteja mahdollisia ennakkoluuloja ja stereotyyppioita rikkomalla. Oman uskonnon opetuksen oikeus toteutuu Mutalan koulussa yhdenvertaisesti. Tiedotamme huoltajille hyvissä ajoin koulun uskonnollisista tilaisuuksista ja järjestämme tarvittaessa näille oppilaille vaihtoehtoista toimintaa.

Sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuus

Opetussuunnitelman mukaisesti Mutalan koulussa jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Kuuntelemme koulun arjessa oppilaiden toiveita. Keskustelut seksuaalisuudesta ja sukupuoli-identiteetistä ovat osa opetusta

ja opetussuunnitelmaa. Opetusryhmiä ei muodosteta sukupuolisidonnaisesti missään oppiaineissa tai koulun toiminnoissa.

Toiminta kiusaamis- ja häirintätapauksissa

Mutalan koulussa on jokaisella henkilökunnan jäsenellä ja oppilailla oikeus turvalliseen ja häirinnästä vapaaseen arkeen. Seksuaalinen häirintä on kielletty. Perustan koulumme toiminnassa on toisten kunnioittamiseen ohjaava kasvattaminen, turvallisena aikuisena oleminen, välitön puuttuminen ja oikea-aikainen auttaminen. Kaikkeen seksuaaliseen häirintään liittyvät toimet otetaan vakavasti ja selvitetään heti. Jokainen koulun aikuinen on allekirjoittanut hyvän työikäytymisen sopimuksen.

Ennakointi

Pyrimme koulumme arkityöskentelyssä ja –toiminnassa kaikenlaisen häirinnän ja syrjinnän ennaltaehkäisemiseen. Vahvistamme Mutalan koulussa erilaisuutta, hyväksyvää ja moninaisuutta arvostavaa avointa sekä sallivaa ilmapiiriä. Koulussamme kannustetaan, tuetaan ja edistetään erilaisten ihmisten kohtaamista ja arvostamista esim. eri ikäryhmien yhdistelyä, erilaisia työpajoja ja –projekteja. Kaikilla oppilailla on tasavertainen oikeus osallistua kaikkeen koulun toimintaan sukupuolesta riippumatta. Kaikkien seksuaalista suuntautumista kunnioitetaan. Oppilaiden kanssa keskustellaan laajasti oikeudesta fyysiseen koskemattomuuteen ja tehdään selväksi, että jokainen saa itse määrittää kuka ja miten häntä saa koskea. Huolehdimme siitä, että oppilaat ja henkilöstö tiedostavat seksuaalisen häirinnän eri muodot ja osa-alueet.

Puuttuminen

Koulussamme puututaan välittömästi, jos huomaamme minkäänlaista syrjintää tai häirintää. Koulun aikuinen on aina ensisijainen vastuhenkilö, joka selvittää onko kysymyksessä yksittäistapaus vai laajempi ilmiö. Asiasta keskustelemme asiainosaisten kesken tapahtumien selvittämiseksi ja huolehdimme, että kaikki tulevat kuulluksi. Keskustelusta tiedotetaan aina huoltajia, oppilashuoltohenkilöstöä sekä vakavuudesta riippuen sosiaalitoimea. Tarvittaessa järjestetään keskustelu, jossa on myös huoltajat mukana. Toteutamme sovitut toiminnot, seuraamukset ja seurannan asiassa. Vakavimmissa tilanteissa selvitetään, onko tarvetta ottaa yhteyttä lastensuojeluun ja /tai poliisiin. Oppilashuolto huolehtii sekä kohteen että tekijän tarvitsemasta tuesta.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman seuranta ja arviointi

Mutalan koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista seurataan koulun lukuvuoden arvioinnin yhteydessä ja tarkennamme sitä tarvittaessa.

Kartoitimme tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen koulussamme toteuttamalla kyselyt kaikille luokka-asteille ja esittelimme vastaukset henkilökunnalle ja vanhemmille. Arvioinnissa voimme hyödyntää myös terveydenhuollon tai maakunnallisia kyselyitä.

LÄHTEET

Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa OPH

Tasa-arvotyö on taitolaji OPH

Koulu vailla vertaa! Opas yhdenvertaisuuden suunnitteluun

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141329>

Opetushallitus: Sukupuolietoinenopetus ja ohjaus –mitä se on?

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/toiminnallinen_tasa_arvosuunnittelu_oppilaitoksissa/sukupuolietoinen_opetus

Opetushallitus, 2015: Tasa-arvotyö on taitolaji, Opas sukupuolten tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa

Opetushallitus: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain velvoitteet

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/toiminnallinen_tasa_arvosuunnittelu_oppilaitoksissa/lain_velvoitteet

<https://www.tasa-arvo.fi/etusivu>

Yhdenvertaisuuslaki: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

www.yhdenvertaisuus.fi <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/1986/19860609>